

Støddir á innbúgvinum

Í seinasta partinum kom eg eitt sindur inn á hvørja ávirkan ið lutir so sum innbúgv, tól og amboð hava á mannalikamið, og hinvegin, hvørja ávirkan ið mannalikamið hevur á skipið á hesum lutum. Í tí partinum vóru ikki beinleiðis settar nakrar talstøddir á hesar lutir av tí at vit menniskju eru so ymisk í stødd og líkamsbygningi, men ístaðin varð víst á, hvussu ið farast skal fram, tá ið lutir skulu veljast, ið passa rímliga væl til tann einstaka brúkaran. Men við tí í huga, at hesir lutir ikki altíð passa líka væl til tann einstaka brúkaran, skal eg í hesum partinum koma inn á hvørjar støddir, ið vanligu galda fyri innbúgv og tól, ið verður framleitt í dag, og hvat ið gerast kann hjá teimum, sum av stødd, líkamsbygningi og øðrum viðurskiftum, ikki kunnu finna lutir, ið eisini passa til tey.

Køkurin

Køkurin er arbeiðsplássíð í heiminum. Av hesi orsök er hann tann parturin, ið eigur at verða so væl skipaður og innrættaður sum gjørligt. Í einum væl innrættaðum køki eigur at verða pláss til bæði standandi og sitandi arbeiði, og goymslupláss til amboð, tól og mat, ið eru lett at koma til.

Borðini til standandi arbeiði eiga at verða soleiðis lagað, at arbeiðshæddin kann variera alt eftir tí einstaka tøvrum. Standandi arbeiði so sum uppvask (við hond), vanlig matgerð o.a. krevur eina arbeiðshædd, ið liggur um 10–15 cm undir albhagahædd, ella millum 85 og 95 cm frá gólvi. Henda hædd kann eisini passast til tey heilt lágu og tey heilt høgu við antin at lækka ella at hækka stættirnar (sokkilin), ið flestu køksundirskápini við arbeiðsborðplátu í dag standa á. Ein onnur loysn er at heingja hesar borðplátur (við ella utan undirskápum) beinleiðis upp á vegg. Tá er lættari at regulera hesi arbeiðshæddini, um tað skuldi gjørst neyðugt seinna.

Standandi arbeiði, ið krevja nógv armkreftir, so sum at elta, røra ella piska (eisini við hondelmáskinum), krevja eina

arbeiðshædd ið liggur einar 5–20 cm undir ta fyrri arbeiðshæddina, ella millum 65 og 80 cm frá gólvi. Henda arbeiðshædd kann fáast antin við at hava eina fasta borðplátu ið hesari hæddini, ella við leysum úttrekksplátum, ið kunnu flytast upp og niður — ella kanska bæði.

Til sitandi arbeiði í køkinum kann nýtast antin ein fäst borðplata ella ein úttrekkspláta (íkkí ov smøl), ið liggur millum 65 og 70 cm frá gólvi.

Tól so sum komfýrar, bakarovnar, køliskáp og uppvaskimaskinur hava vanligu eitt fast pláss í køkinum og kunnu tí ikki so væl flytast, eftir at tey fyrst eru komin upp at standa. Sostatt er tað ógvuliga umráðandi, at hesi tól beinanvegin verða plaserað í einari hædd ið passar til tey, ið skulu nýta tey.

Taka vit komfýrin fyri seg, so fæst hann antin við ella utan bakarovni (hesin seinni nevnist borðkomfýrur). Røtt komfýrhædd er einar 5–20 cm undir vanligu borðplátuhædd, av tí at tað undir arbeiðshæddini, um tað skuldi gjørst neyðugt seinna. Standandi arbeiði, ið krevja nógv armkreftir, so sum at elta, røra ella piska (eisini við hondelmáskinum), krevja eina

siggja verða nýtt í dag. Teir flestu køkarnir í dag koyra við eini komfýrhædd, ið svarar til vanligu borðplátuhædd, ella millum 85 og 95 cm frá gólvi. Hetta er óivað ein spurningur um útsjónð fyrst og fremst, ið her ger seg galdandi. Men verður komfýrurin, ella rætteri borðkomfýrurin utan bakarovn byggdur inn í eina borðplátu í tí lægri arbeiðshæddini (millum 65 og 80 cm frá gólvi), við pláss til báðar síður, kann henda arbeiðshædd samstundis nýtast til at elta, røra og piska á.

Voskini verða sum oftast bygd inn í ta ovaru borðplátuna, men hetta er sum oftast ov høgt tá ið spannir ella grýtur skulu tømast í tað. Ein loysn her er at hava eitt samansett vask, har skolvaskið liggur eitt sindur lægri enn hitt (hevur ein lægri borðkant). Hetta lægra vaskið kann tá eisini við góðum úrsliti nýtast av børnunum, ið vanligu illa røkka til tað hægna.

Bakarovnurin er vanligu byggdur inn í komfýrin. Hetta kann verða bæði gott og ilt. Fyrirminurin er, at tað fært tú plaserar kókiplátur og bakarovn á sama staði í køkinum. Hinvegin sært tú illa inn í ovnin undir matgerðini. Nýtir tú istaðin ein leysan

húsateigurin

v/ Bjarka Højgaard
møbla- og innrættingarark. DMI

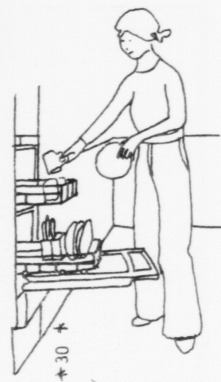

50/55+

tað ein fyrirminur, um hesar hyllar (her: bakkar) kunnu trekkjast út á gliðarum.

Yvirskápini verða vanligu plaserað einar 50–55 cm omanfyri arbeiðsborðplátuna. Hetta fyri at pláss skal verða undir teimum at arbeiða. Eisini eru tey grynri enn undirskápini, so at tey ikki koma í vegin. Tær hyllarnar í yvirskápunum og teimum høgu skápunum, ið liggja omanfyri 180–190 cm eru ikki atkomilgar hjá vanligum fólki í hædd, uttan so at krakkar ella okkurt annað verður nýtt at stiga á. Tí eiga lutir, ið verða goymdir omanfyri hesa hæddina at vera slíkir, ið ikki verða nýttir dagliga.

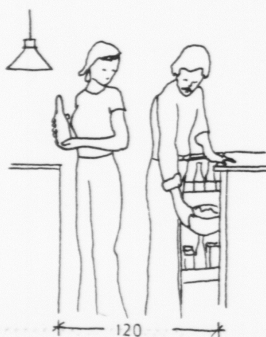
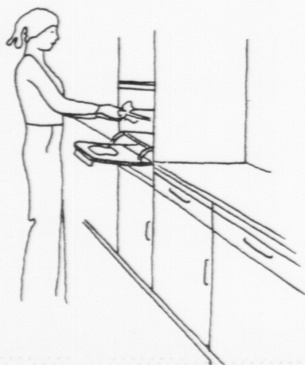
Plaseringin av køkskápunum og harvið skapið á køkinum kann verða ógvuliga ymiskt. Her verður vanligu skilað imillum fyra høvuðstypur. Tann eitt-liðaði køkurin (bert eitt, langt og beint arbeiðsborð), vinkul-køkurin (antin samhangandi ella við eini hurð ella øðrum imillum), u-køkurin (antin samhangandi ella sundurbýttur) og tann tví-liðaði køkurin («Paralell-køkurin»). Hesar kunnu so verða við ella utan diski. Tað kann ikki sigast nakað um, hvør av hesum køkunum ið er tann frægasti. Her kunnu nógv og ymisk viðurskifti gera seg galdandi. Tó skal ansast eftir t.d. í tí tví-liðaða køkinum, har skápini standa yvirav hvørjum øðrum, at fráleikin millum hesi ikki kemurniður um 120 cm, tí

ta kunnu hurðarnar baðu megin stoyta saman og trøngt verður hjá tveimum at arbeiða í køkinum isenn.

Felags fyri allar køkarnar eigur at verða, at nóg mikið av arbeiðsplási er í teimum og at hetta plásið er býtt rímliga í millum kókipláss (baðu megin komfýrin), arbeiðspláss (imillum komfýr og vask, at helst ikki undir 100 cm), uppvaskipláss (kann eisini verða hetta seinna) og baki- og smyrjupláss (kann verða atskilt fyri seg ella partur av t.d. kókiplássinum). Ansast má sum sagt eftir, at nóg mikið av pláss er baðumegin komfýr og vask, at ikki ov nógvir «deyðir» krókar verða í køkinum, og at skuffir, køliskáp, uppvaskimaskina, komfýrur og bakarovnur o.a. verður plaserað við tey røttu arbeiðsplássini og í samband við vindeyggu, hurðar og møgult spisi-borð í køkinum, so at nýtslan av teimum ikki ferir til skaðar á veggir og innbúgv.

Í næsta partinum skal eg koma inn á innbúgv ið stovu, kømurum og aðra staðni í húsinum.

— eg havi lisið tað í

sosialinum